

daer nae soe wart yn gebotschafft. dat sy des morgens als der dach an queme. soe solden sy ontfanghē den loen yr verwinninghe. **I**nd alsus geschiede ouch. Want dae der keyser maximianus hadde vernamē wie Rictionarius doit were. soe geboet besondervertrecken dat men sy ont hoessden solde vp den **xviii.** dach in sent Remeyns maent. **I**nde dat geschiede alsus. Men warp dye lichamen vp dat velt vur dye beesten ind vur die voeghele. **Mer christus** verwarde sy dat sy ongequetst bleuen. ynd seynde eyn enghel zo eynē alden man ynd beual ym dat he de se lichamen begrauen solde in syn huys. **S**ese alt man nam syn dochter mede. dye ouch kersten was. yñ sy ginghen daer der mertelere licha onthoeft laghen. **I**nde des mans huys stont nae by eynē ryuier. ynd daer vm mochte men lichelich deser hiltighen man lichas mit schijff zo synē huys brenghē. **Mer** he enhad de ghein schijff. in he enkonde ouch niet varen. **W**ant he macht/loess was. soe hadde he die lichamen niet moeghen voerē yntgeen den stroem. yñ dair vm was he bedroefft dat he ghene hulp enhadde zo brenghen daer hen he gedachte. **I**nd als sy quaemen zo der stat dye yn der enghel ghezoent hadde soe vonden sy dye lichamen der hiltighen ongequetst. ynde vondē eyn schijff in dem wasser. **I**nde der yghelichs nam eyn van den lichamen. ynd sy droeghē sy soe lichelich. als off sy son-

der borden geganghen hadden. soe dat it scheene dat sy meer gedraghē worden van den lichamen. dan dat sy dye lichame droeghen. **I**nd sy leyden dye lichamen in dat schijff vp den troist vns heren. ynde traden daer in. ynd dat schijff ghinck voert yntgheen den stroem in dem riuer ynd nyemant endede yet daer zo. **I**nde sy quamen zo lande vur yr woeninghe mit vroelichem gemoiden. ynd begroenen sy in yr huys. **I**nde dae dye veruolgynghe ouer was. soe offenbairde god den kerstē yr eer durch miracfel dye daer gheschieden. ynd daer wart eyn groisse kyrche gebuuen van den kersten zo deser hiltighen eere.

**Die legend van sent
Simon ind sēt iudas
der apostolē vns he-
rē ihesu christi. .:**

Dinon vā thā
naan ynd judas der
ouch ic deus hies wa
ren zween gebroeder
in sct Jacobs des mit
re broeder. ynd Marien cleophas
soen dye Alphens zo eynen māne
hadde. Ind sent judas wart gesent
van sent thomas zo Abagarus de
koninck vā edissen nae christus vp
vart. Want men leest in historia ec
clesiastica dat der vurgenoemt kon
inck Abagarus vnsen heren jesus
christus sende eyn sulchen brieff A
bagarus koninck. enchanias soen
schufft jesu dem behalder. der guet
is. d. verschieren is in dem koninck
rich van ierusalem synē vruulichē
gruyt. ich hain gehoert vā dyr. yñ
vā den gesoentheyde dye du machs
dat du dat dues sonder medicine.
ynd dat du mit den woirdē die blin
den machs sien ynd dye croepelen
gaen. ynde die makkaischen reyni
ghes. ynd dye doeden machs leuen
dich. jñ vm dat ich dit gehoert hain
so gedencē ich in mynē gemoid dat
eyns vā dē zween syn moes. dat is
dat du god sijs. ynd sijs van dem he
mel her neder gekomen vm dyt zo
doen. off dat du gods soen sijs d sul
che dinge docs. Jñ dair vm schrijff
ich dyr yñ bidde dich dat du woel's
weerdighen zo myr zo komen. ynd
myn francheit gesont machē dair
mede ich langhe tijt bin gepiniche
geweest. Ind ich hain ouch vernae
men dat dye joiden yntgegen dich
murmurieren. ynd dat sy dije woel
ken laighen legghen. Ind daer vm
soe come zo myr ich hain eyn klein
stat. mer vā guedighē ynde beruēt

volck dye vns beydē genoechsa sal
syn. In vnsē here jesus arworde ym
mit sulchē woirdē. Du bist selich d
in mich gheloeuet hais. eer du mich
seijs. Wat vā myr is geschreue. dye
ghene dye mich niet sien dye sulken
in mich gheloeuen. yñ die mich siert
dye sulke niet geloene. Vā dē dat du
myr hais geschreue dat ich zo dir ko
men sal. ich moes alle dinghe vol
brenghen dair vm ich gesent bin yñ
daer nae weder ontfagen werde vā
dem der mich gesent hait. In als ich
vp genomen byn. soe wil ich dyr cy
ne van mynen jungherē senden zo
dyr. der dich sal gesont machē jñ sal
dich leuendich maken. Inde dae
der Koninck Abagarus sach dat he
cristus mit synre tegenwoordicheyt
niet sien en moechte nae dem als in
eijnre alde historie geschreue is. ind
dit selue schrijff ouch jobes damas
cenus in synē iij. boich soe seynde
he eyn mailre zo cristus dat he ym
syn keelde aff cōtrafeytē solde dat he
yn doch in dē keelde sien mochte dē
he in synē aensicht niet sien en moch
te. Mer dae der mailre zo christus
gekome was soe en moechte he vm
dye groisse clairheit dye vā synē aen
gesicht seken in syn aengesicht niet
sien. yñ alsus en mochte he ouch dat
niet aff cōtrafeytē. Daer vnsē here dit
sach. so nā he des maelres line doch
yñ leydet vp syn aengesichte. yñ he
druckte syn aengesichte daer in. yñ
he sende dat abagarus. In wyē ge
dan vns herē jesus keelde was dat
schrijff Johannes van Samasco
Wat he was wail geonghet. he had
de schoen wyndrauwe. in eyn lancē
aengesicht. neder hanghende.
Aden sprucht ouch dat dese brieff

Den vns here ihesus christus schreeff
was van soe groisser krafft dat in d
stat edissa gheyn ketter. noch gheyn
heyde leuen enmochte. noch cynich
tyran moecht yn schaden. Wat off
by wylen cynich volck ghewapent
quaem yntgegen dye stat. soe stont
ryn gedoest kynt vp dyepoortze vā
der stat ynd lass den brieff. vp dē sel
uen dach soe vluen dye vyande vā
veruernisse. off sy maechten vrede in
verfoynmedē sich. Alsus is geschiet
wail vourmails. mer daer nae wart
dye stat van den saracene gewonne
ynd onthillichten sy. want yr gra
cie ind genaide was in genaemē vni
eijre sunden. **N**ae dem dae vns
here zo hemel genaren was als mē
leest in historia ecclesiastica. soe seyn
de sent thomas der apostel zo aba
garus dem koeninc sent judas. der
ouch thadeus hies. na dē als ym got
gelouet hadde. ynd dae sent judas zo
ym gekomen was. ind sprach dat he
christus jongher were den he ym ghe
louet hadde zo seynden. soe sach
Abagarus in sent judas aengesichte
eyn wonderlichen in gotliche schijn
Ind dae Abagarus dat sach vā wō
der ynd van vruchte soe aenbedede
he yn ynd sprach. Durwair du bist
eyn discipel iesu des gods soens der
myr geschreuen hait. ich wil dyr eyn
van mynen jongheren seynden der
dich sal gesont machen. Sent judas
sprach is it sach dat du geloues in
got soen. soe sals dit vercrijghē all
begheerten dyns hertzen Abagarus
sprach ich gelouue waerlich. ynd ich
woulde gherne doot slaen. dye yn ge
truyzicht hanc hadde ich die macht
ynde dye ghewalt der roemer solde

mich daer aen niet bynderen. Ind
als men in ezlichen boecheren leest
soe was Abagarus mallaitisch. Ind
judas nam ihesus brieff. ynde wreef
syn aengesicht daer mede in he wate
zo der stont gesont. **S**ent ju
das predichte eijst in mesopotami /
en ind in ponten. ynd sent Simon
in egipten. Ind daer nae quaemen
sy beyde in persien ind daer vonden
sy twee gouener. der eyn hies za
roes. ynde der ander hies Arphaxat
dye sent Matheus verdreuen hadde
van ethiopien. In vp dye selue tijt
soe woulde Baradach der hertoch
des Koenincs van Babyloniē
zo den strijde varen yntghegheit
dye van iudic. yn he enkonde gheyn
antwoort ontfangheit van synē aff
goden. Inde dae voiren sy zo der
neester stat affgod. ind als sy gevra
ghet hadden. so wart yn geantwoort
dat yr affgode niet antwoorden en
moechten vni der apostole wille die
daer ghekomen weren. Dae lees sy
der hertoch suchen. ynd als sy vō
den waren soe vraghede he weert sy
weren. ynd van wan. ynd wair vni
dat sy komen weren. **S**y antwoorde
Vraghes du vns geslecht. Soe ant
worden wyr dyr. dat wyr syn joidē.
Vraghes du vnser welet. Soe ant
wordē wyr dat wyr syn knecht vns
heren ihesu christi. Vraghes du dye
sach wair vni dat wyr komen syn.
Soe antworden wyr. dat wyr syn
komen vni vwer selicheyt. Dae
sprach der koninc als ich gheluck
lich byn weder komen soe will ich
vch baiff verhoeren. Dae spracchett
dye apostolen. it weert meer bequeme
dat du nu den bekennes mit welches
hulpe du verwynnen moeches. off

Dyn vyanden zo dynē willen moē
chs brenghen sonder strijt. **D**ae
sprach der furst ich sie dat yr mechti
gher sijt dan vnser gode. ich bidde
vch dat yr vns vurseecht dat eynde
van dem strijde. **D**ye apostolen
sprachē **V**p dat du bekennen sals dat
dyn gode loeghenafftrich syn. **S**oe
gebieden wyr yn dat sy antwort ge
uen dair vp. dat du sy vrighes. vp
dat als sy saghen dat sy niet en wif
sen. dat du moeghes beuinden dat sy
loeghenafftrich syn. **D**ae antwor
dē **D**ye affgode dat eyn groys strijt
werden solde. ynde dat aen beyden
siden veel volcks solde verlaghen
werden. **D**ae begonden dye aposte
len zolachen. **I**nd der furst sprach.
ich byn in groissen anxten ynd noe
den. ynd yr lacher. **D**ye apostelen
antwoorden ynd sprachen. **T**uet en
vrucht want der vrede is hier mit
vns in gecomen. ynd morghen vm
dye derde vre. soe soekten komen bo
den van den van indien. ynd suel
len sich vnder dich geuen sund strijt
Dae begonden dye byschoffen van
den affgodē zo lachen. ynd sprachē
zo dem fursten. **D**ese woekken dich
sonder hoede doen syn. ynd versehe
ren. vp dat als du onbesorcht bist.
dat dich als dan dyn vyande onuer
sienlich oeuernakken sullen. **D**ye a
postolen sprachen **W**yr enham niet
gheseecht van eynen maent zo bey
den. mer eynen dach. ynde du sals
morghen mit vrede ouerwynnen.
Dae dede sy der konynck beyde ver
warē vp dat he vyss dē eynde des din
ghes moechte dye wairafftrighe cere.
ynd die loegenafftrighen vm yr mis
dait castyen. **I**nd des anderen da
ghes geschiede dat dye apostolen ge

seecht hadden. ynde det hertzoch dye
byschoffen verberne woulde. soe ver
boden ym dye apostolen dat. want
als sy spracchen. so waren sy niet ge
sendet vm dye leuendighen zo doe
den. mer vm dye doeden leuendich
zo maken. **D**ae verwonderde sich
der hertzoch seer. dat sy dye b. schoffē
niet wolden lassen doeden. ind vm
dat sy gheen ghiften ontfanghen
wolden. **D**ae leydede he sy zo dem
koninck ynd sprach. **H**ere koenick
dit syn goeden dye verborghen syn
in minchlicher gesteltenisse. in dae
der furst ym alle ding in gegenwor
dicheyt der vurgenoemten zoene.
ner vergeket hadde. soe worden die
zoenener mit zorn ynd mit haffde
weeghet ynd sprachen. **S**yt syn ar
ge lantloesser. ynd haue eyn snoede
vpsatz gemacht. dat sy all heimlich
dat rijk verraden woellen. **D**ae
sprach der hertzoch zo yn **O**ff yr dor
ret soe strijt yntgegen sy. **D**ye zo
uener antworde. **W**olt du sien dat
sy vur vns niet ensullen moeghen
spreken. soe lais vur vns komer
wail sprechende man. ynd dorre dye
seluen vur vns spreche. soe halt vns
gantz vur ongeleert. **I**nde dae men
veel wail sprecheder vurspreken ge
brachte hadde. soe worden sy rechte
wort so stom. dat sy niet geuisen en
konden wat sy saghen wolden. **I**n
de dye goeuenere spracchen zo dem
koninck. **V**p dat du wissen moeghes
dat wyr goede syn. so sullen wyr sy
lassen spreken. mer sy ensullen niet
moeghen gaen. **I**nde wyr sullen sy
weder doen gaen. mer wyr soekken
mache dat sy niet sien ensullen mit
offenē oughen. **D**ae dye zoeuener
dyt alle ghedaen hadden. **S**oe ley

dede dese hertzoek dese vurspreken.
 Dye soe seer beschamp warc vur die
 apostolen. **I**nd dae dese vursprekē
 saghen dat dese apostelen soe quaelt
 chen gecleyt waren. soe versnadē sy
 sy in eyrem hertzen. **D**ae sprach **S**i
 mon zo yn **D**ictwoyle geschiet dat.
 als men siet. dat in vergulde schijn
 ne snoede dinghe beslossē sijn. in dat
 in snoeden ind hoelzen schijnē veel
 edel gesteinte in ander koestliche din
 ghē beslossē sijn. **I**nd daer om weer
 cunich dinghe begheert zo vercrijgē
 he enmerckt niet dye gnoechlicheyt
 ynd begehelicheit des gheens der ic
 draget mer dat mē draghet begheere
 he. **I**nd daer om wolt yr gelouē die
 affgode zo laissen ynd den onsielk
 chen god aen zo beden. soe woelken
 woyt in vwoere sterne dat zeichen des
 cruytz machen. ynd yr soelt dye goe
 uener beschemē ind schenden. **I**nde
 dae sy dyt gelouē hadden ind dye a
 postolen ein cruytz vur eyre sternē
 genaht hadden. soe ginghen sy we
 der in zo dem koninck vur dye goe
 uener. **I**nd dae sy dye swartzunster
 niet verwinnen moechte. immer dat
 sy se bespottedē. soe worden dye goe
 uener seer toornich. ynd deden komen
 eyn groisse menichte van slanghen
Ind zohant lieff der koning dē apo
 stolen roiffen. ynd als sy komen wa
 ren. soe rapendē sy eyre mantel vol
 ind woerpen sy vp dye goeuenere. in
 sprachen. in dem namen vns heren
 so ensterffe niet. **H**er die slanghē. die
 moessen vch alsus quellen. also dat
 yr van der pinninghe inde van dem
 sinerzen grois gecruisch machē soelt.
In dae dye slanghen yr vleysch aif
 sen so huyledē sy als dye volue. **I**nd

der koninck ind dat ander volck Ba
 den die apostolen dat sy se lieffen ge
 doit werden van den slangen. **D**ae
 sprachen dye apostolen. **W**yr sijn
 gesent om dye doeden leuendich zo
 maken. ynd niet dye leuendighē zo
 doeden. **I**nd dye apostolen dedē eyn
 gebet. ynd geboden den slanghē. dat
 sy vyssughen solden al dat fenijn
 dat sy in dye goeuenere gegossē had
 den. ynd dat sy daer nae enwech gin
 ghen. **I**nd dese swartzunster had
 dē veel meer pijn dae dye slanghen
 yr fenijn weder vyssogghen. dan sy
 zo voren daden dae sy yr vleysch aif
 sen. **I**nd dye apostolen sprachen zo
 den swartzunster. **D**ij daghe soelt
 yr pijn haen ind daer nae soelt yr
 genesē vp dat yr alsus vwer quaet
 heit achterlaest. **I**nd dae sy dij da
 ghe sonder essen ind sunder dincen
 ynd sonder slaiff geweest hadden in
 groisser pijn. soe quaemen dye apo
 stolen zo om inde sprachen. **O**nse
 here enwilt niet hain cynighen be
 rzwonghen dienst. daer om staet vp
 gesont. ynd gaet enwech. ynde dret
 dat yr woelt. in sy bleue in yr quaet
 heit. ynd vlien van den apostolen.
 ynd sy beroerdē ynd beweghedē al
 dat volck yntgegen sy. **D**aer
 nae wart eyns hertzoghen dochter
 eyn kint draghen. ynd sy gebaer eyn
 soen ynd sy gaff dat kint eynen hil
 lighen diacken. ynd sprach dat he sy
 vercraftich hadde. ind dae yr vader
 ind yr moeder yn doeden woldē. soe
 quaemē dye apostole. ynd vraghe
 dē wan dat kint geboeren were. **S**y
 antwordē. hude zo d' eijster vū vā
 dem daghe. **D**ye apostelen sprachē
Bringt hier dat kint. yn den diackē

ouch den yr beclaghet. Dae sy dat ge
daen hadde. soe spracchen dye apo/
stolen tzo de kynde. in vns here na
me. soe saghe du onsprechende tint
off dese diacken dyn vader is. Dat
tint antworde. Dese diackē is kuyssch
yn hiltich. in enbesmerzte syn vleisch
nye. ind dae dye alderen der dochter
dye apostelen baden dat sy vrage
solden weer dit gedaen hadde. Soe
antwoorden dye apostolen. Vns ge
hoert tzo dye onschuldighen tzo on
binden. ynd niet tzo wroeghen dye
misdedighe. **T**zo der tzyt ghe
schiede ouch dat tzywe wreede keeste
dye men heist tigriden ontloiffe wa
ren vyss eyren ontbelnissen dair sy
in gesloesse waren. ynd sy doede all
dye ghene dye yn yntgheen quame.
ynd dye apostolen gunghen tzo yn
ynd machten sy tzyam ynd sanfmoed
ich als eyn lam. **I**nd dae dye
apostolen van dan gaen wolde. soe
verbat men sy. yn sy bleue dair eyn
jair ind drij maende. yn daer enbin
nen soe doesten sy meer dan ly. du/
sent mynschen sonder dye kynd mit
dem koning ynd den furste. **D**ye
vurgenoempen swartzkunstē dye
quame zo eynre stat dye sannit heis
ynd dair waren lxxv byschoffen van
den affgodē. ind dese verweecten sy
yntgegen dye apostolen dat sy dye
apostolen solden doen offerē de aff
goden als sy dair queemen. off dat
sy solden doen doeden. In dae die
apostolen durch alle dye lantschaft
gegangen waren ynd sy gekome wa
ren in dye stat vm tzo predighe. soe
begreiffen dye vurgenoempen bys
choffe mit den gemeyne volck dye ja
postolen. ynd leyde sy tzo de tēpel. d
sonnen. Ind die duuele begonde vis

den affgodē tzo roiffen. Wat is vns
ind vch apostolen des leuendighen
gods. Siet wyr verbernen sint dat
yr hier gekomen sijt. Sae offenbair
de sich eyn enghel ynde sprach. kuyss
eyns vā den tzywe. deser luden gae
doit off vwer martelie. Ind dye a/
postolen spracchen. Wyr begheren
dat dese bekeert werden. ynd wyr ge
martiliet. Ind dae dye apostelē dat
volck gestillet hadden. soe spracchen
sy. Vp dat yr wissen moecht dat de/
se beelde vol dunelen syn siet soe ge
bieden wyr yn dat sy vyss gaen. ind
dat eyn yghelich syn beelde brec. in
tzo hant quame daer vss den beelde
tzyween swartz in nackte moire gain
ynd sy braichen dye beelde. ynd leif
fen all roiffende enwech. ind dae dat
dye bischoffe saghen. soe leiffe sy vp
dye apostolen ynd sloeghen sy vort.
Ind all was vp dye vre schoen we
der nochtans soe begonde it tzo seer
tzo blyuemen. ynd tzo dorren. dat d
tēpel in drij deilt zo riss. in die tzywe
tzyweener wordē van de blyue ver
bernt tzo koilen. Ind der koninck
voijrde der apostolē lichame in syn
stat. in he machte in yr eer ein wund
liche groys kyrck. **A**den vint be
schreuen dat dese sent symon gecruy
zicht wart. in dyt seecht ysidorus in
dem boich vā dem doit der aposto
lē. yn eusebius in historia ecclesiasti
ca. ynde beda vp dat boich van den
wercken der apostolen. in meister jo
hāns beletch in synre sūme. Wat als
sy saghe dae he in egyptē gepredicht
hadde. so leerde he wed zo iherusale.
in nae de doit des mynre set iacob so
wart he cyndrechtich vā de apostolē
gekorē bischoff tzo iherusale in vus
synē doit so verweckt he xxx. vōdē in

dae he die kyrck vā iherusalē lā
ghe tyt regierr hadde. ynd hey
C. ynde. xx. jair alc was. in dē
tyden des keysers der Traia/
nus genoempt was. soe waere
hey gevanghen van dem rych
ter vā iherusalem der Atticus
genoempt was. ynde hey dede
yn seer pyninghen. ynde zo dē
lesten dede hey yn cruyzighe
Inde alle dye daer vmbtrint
stonden myt dem rychter. ver/
wonderden sich dat eyn sulch
alt man van. C. jairē in. xx.
moecht verdraghe dye pynin/
ghe van dem cruyts. Erlighe

ander sagghen. ynde dat selue is dye
wairheyt. dat dese Symon nyet en/
was der gecruyzighe waert ynd der
byschoff zo Iherusalem was. Mer
yt was eyn ander Symon. Cleo/
phas soene. welke Cleophas Jo/
sephs broeder was. inde dit schryffe
eusebius vā cesariē in synre chonic
ken. Inde dat selue sagghen ysidor/
us ynde Beda in eyre chonicken.
Want dat ghene dat Eusebius yn/
de ysidorus zo voren gesecht hain.
dat hain sy corrigiert ynde verbes/
sert in eyren chonicken. ynde dat is
offenbair vyf dem dat Beda schryft
dae hey dat weder roefft dat he ouch
voirmails dit gesecht hadde. Ind
dit getuyghet ouch Usuardus in
synem martirilogie

Die legend van sente
Quintijn. ❄ ❄

Quintinus d
was edell van gesle/
hte. ynd eyn borgheer
zo Rome. qwaem zo
Ambiaen ind dede da
er veel miracel. ynde vyss keuele
des keysers Maximianus. so vinck
yn der vaigt van der stat. ynde hey
lies yn slagghen soe langhe dat dye
ghene dye yn sloegghen gantz moede
worden. ynde daer nae dede he yn in
eynen kercker legghen. Mer der en/
gheit verloest yn. ynde hey ghinck
weder in dat mids van der stat ynd
predichte daer dem volck. Inde da/
er vinck men yn weder. ynd henckte
yn vp. yn mē reckede yn vyss soe lan
ghe bis dat syn adere rissen. yn men
goess vp yn sydende olye. pech ynde
smaltz. Inde dae hey den rychter ke/
spottede. soe waert der rychter zo r/
nich. ynd dede werpe in synē mond.
kalck. essich. yn mostert. Ind dae he
noch stantastich bleue. so voijrt mē
yn zo dē sloss dat genoēt is veromā
de. in mē dede yem slagē zwo negel